

עזרא ה'

1 חגי פרק א פסוק א - ד

(א) בשנת שתים לדריוש המלך בחדש הששי ביום אחד לחדש הלה דברה' ביד חגי הנביא אל זרובבל בן שאלתיאל פתח יהודה ואל יהושע בן יהוץדק הכהן הגדול לאמר: (ב) פה אמר ה' צבאות לאמר היום הזה אמרו לא עתבא עתבית ה' להבנות: (ג) ויהי דברה' ביד חגי הנביא לאמר: (ד) העת לכם אתם לשבת בבתיכם ספונים והבית הזה חרב:

2 רש"י חגי פרק א פסוק א

בשנת שתים לדריוש - הוא דריוש מלך פרס שהיה אחר אחשורוש ומצינו במדרש ויקרא רבה שבנה של אסתר היה ובימי כורש הראשון עלו זרובבל ויהושע הכהן מבבל לירושלים ברשיון כורש שנאמר (עזרא א) מי בכל עמו וגו' ועמדו צרי יהודה ובנימין ושלחו איגרותיה' לכורש לצוות לבטל מלאכת בית המקדש שהתחילו (וצוה ובטלום) מיום שהוא בטלו כמפורש (בעזר ד) באדן בטילת עבדת בית אלהנא וגו' ובטלה שלש שנים שמלך כורש וארבע עשרה של אחשורוש ושנה הראשונה של דריוש בנו ובשנת שתים נאמרה נבואה זו לחגי לזרם לחזור ולבנות במלאכה ולא יראו כי לא יבטלום העכו"ם שהקב"ה יצליחם:

3 זכריה פרק א פסוק א - ד

(א) בחדש השמיני בשנת שתים לדריוש היה דברה' אל זכריה בן ברכיה בן עדי הנביא לאמר: (ב) קצף ה' על אבותיכם קצף: (ג) ואמרת אליהם פה אמר ה' צבאות ושובו אלי נאם ה' צבאות ואשוב אליכם אמר ה' צבאות: (ד) אל תהיו כאבותיכם אשר קראו אליהם הנביאים הראשנים לאמר פה אמר ה' צבאות ושובו נא מדרכיכם הרעים ומעלליכם הרעים ולא שמעו ולא הקשיבו אלי נאם ה':

4 תלמוד בבלי מסכת זבחים דף טב עמוד א

אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן: שלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה, אחד שהעיד להם על המזבח, ואחד שהעיד להם על מקום המזבח, ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית.

5 רש"י מסכת זבחים דף טב עמוד א

שלשה נביאים - חגי זכריה ומלאכי. אחד העיד להם על המזבח - שיש לו מקום להוסיף עד ששים אמה. על מקום המזבח - היכן היה. שמקריבין אף על פי שאין בית - דקדושת הבית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

6 ספרי דברים פיסקא טב ד"ה (ה) כי

כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם, דרוש על פי נביא יכול תמתין עד שיאמר לך נביא תלמוד לומר לשכנו תדרשו ובאת שמה דרוש ומצוא ואחר כך יאמר לך נביא וכן אתה מוצא בדוד שנאמר (תהלים קלב א - ה) זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב אם אבא באהל ביתי אם אתן שנת לעיני עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב מנין שלא עשה אלא על פי נביא שנאמר (ש"ב כד יח) ויבוא גד אל דוד ביום ההוא ויאמר לו עלה הקם לה' מזבח בגורן ארונה היבوسی ואומר (דה"ב ג א) ויחל שלמה לבנות את בית ה' בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדוד אביהו.

7 שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן רח

כבר כתבתי במקום אחר שנתקשיתי על כל בניי המקדשות, הראשון והשני והשלישי במהרה בימינו שאין א' דומה לחבירו, והכל בכתב מיד ה' עלי השכיל [כדה"י א' כ"ח י"ט] עפ"י דוד ושמואל הרואה בניות ברמה, והשני ע"י חגי זכרי' ומלאכי, והשלישי ע"י יחזקאל [מ' - מ"ד] וקשה אין הנביא רשאי לחדש והיה להם לעשות כמדת חצר המשכן במדבר. ושם אמרתי, שזהו פירוש הפסוק בפ' תרומה [כ"ה - ט'] ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, ודרשינן פ"ב דשבועות [ט"ו ע"א] וכן תעשו לדורות, ולפע"ד קאי גם אככל אשר אני מראה אותך כן תעשו לדורות, שלעולם אני מראה אתכם תבנית הבנין ההוא, וכיון שהקב"ה התנה בתחלה שיבנה כאשר אני מראה א"כ אין כאן חידוש שחידש הנביא, ואולי גם בזה מיושב הא דעפ"י נביא נבנה כי בנין בהמ"ק צריך להיות עפ"י נביא ככל אשר אני מראה

8 דעת מקרא - עזרא ה - א

די ביהוד - אָבֵל לֹא נִבְאוּ בְגוֹלָה

9) רז"ק יונה פרק א פסוק ג

ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' - ואיך יהיה יכול לברוח ודוד אמר אנה מפניך אברח אלא אין מלפני כמו מפני כי הנביא היה מלא חכמה ודעת ואיך היה חושב לברוח מפני ה' אלא מלפני ה' היה חושב כי פל' מלפני מדבר שהוא לפני ה' והוא רוח הנבואה כי חשב שאם יצא מארץ ישראל לחוצה לארץ לא תשרה עליו רוח נבואה ...

10) אגרות קודש חכ"ד ע' שנ"ה בקשר ליום ה' תמוז

בזח"ב (פב,ב) על הכתוב (יחזקאל א,א) ברביעי בחמישי לחודש ואני בתוך הגולה גו' נפתחו השמים ואראה מראות אלקים: זה העם לא הי' אמאי אתגלי שכינתא תמן, אי תימא בגיניהון דישראל כו' אלא הכי תאנא אי לאו דאתגלי לא הווי ידעין, וראה מו"ק (כה,א). וכמדומה שאף שהאריך הרמב"ם בענין הנבואה ופרטי, לא הזכיר התנאי שצ"ל בארץ ישראל דוקא (התחלתה עכ"פ) - ומסתיימת לשונו בהל' יסוה"ת (פ"ז ה"א) משמע דלא ס"ל תנאי זה. והוא כדעת הזהר כאן

11) חגי פרק ב פסוק ז - ה

(ד) ועתה חזק זרפבל נאס"ה' וחזק יהושע בן יהוצדק הפהון הגדול וחזק פלעם הארץ נאס"ה' ועשו פיאני אתכם נאס"ה' צבא-ות: (ה) את-הדר אשר-כרתי אתכם בצאתכם ממצרים ורוחי עמדת בתוככם אל-תיקאו:

12) פירוש ר' יוסף קרא חגי פרק ב (ה)

ורוחי עומדת בתוכם - אם היה עד עכשיו הייתם עושים אותם לא תיראו בין האומות שהייתם עד עכשיו תחת ידם.

13) תרגום יונתן על מגילת אסתר פרק ה פסוק י

ואזרזיזי המן ועל לביתיה ושדר וקרא ית רחימוי וית זרש רשיעתא אנתתיה ברת תתני פחות עבר נהרא:

14) משבצות זהב עזרא ה' - ג'

והנה צרי יהודה ובנימין שכתבו שטנה על ירושלים כל המוזכרים לעיל בריש פ"ד והם: מטרדת טבאל וחבריו, רחום בעל טעם ושמשי הסופר בן המן והשומרונים יושבי הארץ, כבר אינם מוזכרים בפרשה זו. ולכאורה צריך לומר שכל שונאי ישראל כבר נהרגו כשהיתה לישראל הישועה בנס פורים, כשהמלך נתן רשות ליהודים להקהל ולעמוד על נפשם להשמיד להרוג ולאבד את כל חיל עם ומדינה הצרים אתם וגו'. והנה בירושלמי (ריש מגילה) נאמר הטעם שקבעו את הזמן לכרכים המקופות חומה בימות יהושע בן נון ולא בימות אחשוורוש, ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי, חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותן הימים ותלו אותה מימות יהושע בן נון, וכנראה היינו להדגיש את גודל הנס שהיה בארץ ישראל, שהעולים לאר"י היו מעטים כנגד צריהם הכותים, אלא ש"נפל פחד היהודים עליהם" והצליחו להורגם.

15) רש"י עזרא פרק א פסוק ח

ויספרם - הגזבר הזה מנה אותם ומסרם לששבצר למען ישאם ויוליכם לירושלים ואמרו רבותינו הוא ששבצר הוא דניאל ולמה נקרא שמו ששבצר שעמד בשש צרות:

16) אבן עזרא דניאל פרק א פסוק ז

והנה דניאל יצא בן ט"ו שנה בלכת יהויקים לבלבד ושמונה שנים מלך והנה כ"ג וי"א צדקיהו והנה ד' ול' וע' שנה והנו זקן מאד בימי אסתר אולי כבר מת ולא עלה אל בית שני ואיננו ששבצר בראיות גמורות:

17) אבן עזרא עזרא פרק א פסוק ח

לשבצר - הוא זרובבל ונקרא כן בלשון כשדים: